

29 mei

H. Paulus VI, paus

gedachtenis*

Giovanni Battista Montini werd op 26 september 1897 geboren in het dorp Concesio bij Brescia. Hij werd priester gewijd op 29 mei 1920 en werkte in dienst van de Apostolische Stoel totdat hij benoemd werd als aartsbisschop van Milaan. Hij werd tot de Stoel van Petrus verheven op 21 juni 1963 en bracht het Concilie tot een goed einde. Hij bevorderde de hernieuwing van het kerkelijke leven, vooral van de liturgie, en stimuleerde de oecumenische dialoog en de verkondiging van het Evangelie aan de wereld van vandaag. Hij overleed op 6 augustus 1978.

IN DE MIS

Gemeenschappelijke teksten voor pastores: voor pausen en bisschoppen, nr. 22-23, wekdagmissaal 1993, blz. 752-754.

COLLECTAGEBED

God,
Gij hebt aan de heilige paus Paulus
de opdracht toevertrouwd uw Kerk te leiden
als een ijverig apostel van het Evangelie van uw Zoon.
Wij bidden U:
geef dat wij, verlicht door zijn onderricht,
met U kunnen meewerken
om in de wereld
de cultuur van liefde te verspreiden.
Door onze Heer.

Waar deze vrije gedachtenis als (hoog)feest wordt gevierd, neemt met de volgende Schriftezinnen (uit de Gemeenschappelijke teksten voor pastores: voor pausen):

EERSTE LEZING

1 Kor 9, 16-19.22-23 Wee mij als ik het Evangelie niet verkondig. (lect. IV, nr. 230)

ANTWOORDPSALM

Ps 95 (96), 1-2a, 2b-3, 7-8a, 10 Meldt aan de naties Gods heerlijkheid, zijn wondere daden aan alle volken. (lect. IV, nr. 219, p. 366)

VERS VOOR HET EVANGELIE

Mc 1, 17 Komt, volgt Mij, zegt de Heer, Ik zal maken dat gij vissers van mensen wordt. (lect. IV, p. 387)

EVANGELIE

Mt 16, 13-19 Gij zijt Petrus, en op deze steenrots zal Ik mijn kerk bouwen. (lect. IV, nr. 241)

IN HET GETIJDENGEBED

Gemeenschappelijke teksten voor herders van de kerk, Getijdenboek 1990, blz. 1623 e.v. en Getijdenboek, Lectionarium voor gemeenschappelijke teksten, Voor een paus of een bisschop, blz. 56 e.v.

LEZINGENDIENST

TWEEDE LEZING

Uit de toespraak van de heilige paus Paulus VI aan het einde het Tweede Vaticaans Concilie (7 december 1965).

Om God te kennen, moet men de mens kennen.

Met de hulp van dit Concilie is de zogenaamde theocentrische en theologische opvatting van de menselijke natuur en het universum onder de aandacht gebracht van de mensen, bijna als een uitdaging aan het adres van hen die menen dat deze opvatting een wereldvreemd anachronisme is. Zij bevat aanspraken die de wereld in eerste instantie weliswaar als absurd beoordeelt, maar die ze later, zo hopen wij, zal erkennen als waarachtig menselijk, wijs en heilzaam. Zij belijdt namelijk dat God bestaat.

Inderdaad: God *is*, Hij bestaat werkelijk, Hij leeft, Hij is een persoon, Hij is de voorzienigheid; Hij is oneindig goed, niet alleen in zichzelf maar ook in de hoogste mate jegens ons. Hij is onze Schepper, onze waarheid, ons geluk; en wel in die mate dat de mens, wanneer hij zich inspant om zijn blik en hart op God te richten en zich wijdt aan contemplatie, een geestelijke daad stelt die als de meest nobele en volmaakte van alle activiteiten beschouwd moet worden; een daad waaruit ook in onze tijd de onmetelijke terreinen van menselijke activiteit hun hoogste waardigheid kunnen en moeten putten.

De Kerk, in Concilie verzameld, heeft haar overweging niet enkel gericht op zichzelf en op haar noodzakelijke band met God: ze heeft zich inderdaad ook vooral bezonnen over de mens, de mens zoals hij zich in deze tijd werkelijk laat kennen. Ik bedoel: de levende mens, de mens die zich geheel heeft toegewijd aan de eigen vooruitgang, de mens die niet enkel meent dat hijzelf het waard is in het middelpunt van de belangstelling te staan, maar die zelfs niet aarzelt te bevestigen dat hij het principe en de laatste grond van elke werkelijkheid is.

Heel het 'menselijke fenomeen' zoals het in ons blikveld verschijnt, met zijn ontelbare innerlijke gesteltenissen, is door de Concilievaders in ogenschouw genomen - zij die zelf ook mensen zijn, meer nog, herders en broeders, vol toegewijde zorg en warme liefde beschouwden de mens die weeklaagt over zijn treurig lot; de mens die - zowel vroeger als nu - denkt dat hij boven de anderen verheven is, en die daarom altijd wispelturig is en gemaakt, egoïstisch en wreed; de mens die ontevreden is over zichzelf, die lacht en huilt; de mens die met alle winden meedraait en bereid is om welke rol dan ook te spelen; de mens die hardnekkig gericht is op wetenschappelijk onderzoek alleen; de mens zoals hij is, die denkt, liefheeft, zich aftoet in zijn werk, die altijd zijn aandacht op iets richt; de mens die met heilige schroom moet worden benaderd wegens zijn onschuld als kind, wegens het mysterie van zijn armoede, wegens het

meeleven dat zijn ziekten opwekken; de mens die nu eens slechts bekommerd is om zichzelf en dan weer de gemeenschap bevordert; de mens die het verleden prijst en de mens die de toekomst verwacht en droomt dat deze gelukkiger wordt dan wat voorbij is; de mens die enerzijds schuldig is aan misdaden en anderzijds gesierd wordt door een heilig leven; enzovoort.

Het seculiere, profane humanisme heeft zich in onze dagen uiteindelijk op ontzettend grote schaal doorgezet en heeft het Concilie als het ware uitgedaagd de strijd aan te gaan. De religie, de eredienst van God die mens is willen worden, is de confrontatie aangegaan met de religie van de mens die God wil worden - men moet dit immers als een religie beschouwen. Maar wat is er gebeurd? Een strijd, een gevecht, een banvloek? Dat had zeker kunnen gebeuren, maar het is duidelijk niet gebeurd. Het oude verhaal van de barmhartige Samaritaan was het voorbeeld en richtsnoer waarop de spirituele houding van ons Concilie zich heeft afgestemd. Want een onmetelijke liefde voor de mens heeft het Concilie diep doordrongen. De analyse en de overweging van de menselijke noden - die des te zwaarder gaan wegen naarmate de kinderen van deze aarde aan belang winnen - hebben de totale aandacht van onze Synode in beslag genomen.

Jullie, humanisten van deze tijd, die de eigen aard van de transcendente waarheden ontkennen, schrijf het Concilie tenminste deze verdienste toe en erken ons nieuwe humanisme: want ook wij, meer dan wie ook, eren de mens.

In dit opzicht moet men inderdaad erkennen dat de katholieke godsdienst en het menselijke leven door een vriendschappelijk verbond met elkaar verenigd zijn en dat zij beide samenwerken in dienst van hetzelfde menselijk welzijn: de katholieke godsdienst is er namelijk voor de mensheid; zij is in zekere zin het leven van de mensheid. Zij kan zo genoemd worden omwille van de uiterst precieze en verheven interpretatie die zij geeft van het menszijn (is de mens, aan zichzelf overgeleverd, voor zichzelf geen mysterie?); de leer die zij daarover doorgeeft, put zij uit de kennis die zij van God heeft. Want om de mens, de ware mens, de gehele mens, ten diepste te kennen, is het noodzakelijk dat wij eerst God zelf kennen.

Jullie, hier aanwezig, als wij ons allen herinneren dat wij in het gelaat van elke mens - vooral wanneer het door tranen en lijden transparant is geworden - het gelaat van Christus, de Mensenzoon, dienen te herkennen, en als wij in het gelaat van Christus het gelaat van de hemelse Vader dienen te erkennen - volgens het woord: '*Wie Mij ziet, ziet ook de Vader*' (Joh 14, 9) - dan wordt onze manier om de menselijke werkelijkheid te beschouwen tot christendom, en dan wordt dit christendom helemaal op God gericht. Vandaar dat we het ook op deze manier kunnen verwoorden: om God te kennen, moet men de mens kennen.

KORTE BEURTZANG

Cf. Fil 4, 8

Houdt uw aandacht gevestigd op al wat waar en edel is, rechtvaardig en rein, * op wat beminnelijk is en aantrekkelijk. (Pt. alleluia).

Op al wat deugd heet en lof verdient, * op wat beminnelijk is en aantrekkelijk. (Pt. alleluia).
Eer aan de Vader. *Houdt uw aandacht.*

GEBED

God,
Gij hebt aan de heilige paus Paulus
de opdracht toevertrouwd uw Kerk te leiden
als een ijverig apostel van het Evangelie van uw Zoon.
Wij bidden U:
geef dat wij, verlicht door zijn onderricht,
met U kunnen meewerken
om in de wereld
de cultuur van liefde te verspreiden.
Door onze Heer.

De Nederlandse vertaling van de eigen liturgische teksten voor de gedachtenis van de heilige paus Paulus VI werd door de Belgische bisschoppenconferentie goedgekeurd op 11 april 2019. De Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten verleende voor deze vertaling de *confirmatio* op 6 augustus 2019 (Prot. N. 230/19).